

משפט ואתיקה בטיפול ובמחקר בבני אדם

קורס #
שנה"ל תש"פ

- א. **מרצה:** ד"ר מאיה פלד-רוז, עו"ד
- ב. **מועדי הקורס:** סמסטר א, יום ד' 18:00-14:00, בתאריכים הבאים (נתון לשינויים): 18/12, 4/12, 20/11, 6/11, 22/1, 8/1
- ג. **תיאור הקורס:** מטרת הקורס הינה להכיר לסטודנטים את המעטפת המשפטית ואתית, המסדירה את התנהלות מקצועות הטיפול בכלל, והסיעוד בפרט, במערכת הבריאות בישראל, וכן את תכנונו, עריכתו וניהולו של מחקר בבני אדם בישראל, ולהנגיש להם כלים אתיים כמו גם מערכתיים אשר יסייעו להם להתמודד עם מורכבות העיסוק ותהליכי קבלת החלטות בטיפול סיעודי ובמחקר בבני אדם. במהלך הקורס יופגשו הסטודנטים עם קודים אתיים ומקורות משפטיים מרכזיים בתחום המשפט הטיפולי בישראל, יידונו החוקים והנהלים הרלוונטיים השונים, כמו גם פסיקה מרכזית, המסדירים את הטיפול והמחקר במערכת הבריאות, הכל תוך בחינה ביקורתית של הממשק בין מערכת המשפט ומערכת הבריאות, ותוך ניתוח השלכותיו הפרקטיות של הדיון התיאורטי על העיסוק בסיעוד.
- ד. **מטרות הקורס:** בסיומו של הקורס יוכלו הסטודנטים ליישם תפיסות אתיות וכללים משפטיים רלוונטיים בפעילותם המקצועית – טיפולית כמו גם מחקרית.
- * בסופו של קורס זה יזכו המשתתפים בתעודת GCP .
- ה. **הרכב הציון:** 20% השלמת קורס GCP אינטרנטי. 80% מבחן מסכם.
- ו. **דרישות הקורס:** נוכחות ב- 80% מהשיעורים, קריאת חומר כהכנה לשיעור, השתתפות, השלמת קורס GCP אינטרנטי, מבחן.
- ז. **שעת קבלה:** חדר 407 בניין הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות. בתיאום מראש במייל meraz@netvision.net.il או (עדיפות נמוכה) בטלפון 050-4616336.

ח. נושאי לימוד ומטלות קריאה

- כל מה שמסומן ב* ניתן לאיתור בחיפוש גוגל רגיל.

שיעור 1א: מבוא – חוק ומשפט בישראל

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו
חוק יסוד: חופש העיסוק

שיעור 1ב: פקודת הנזיקין, רשלנות רפואית והשלכותיה על מערכת הבריאות

קריאת חובה

פקודת הנזיקין, 1968, סעיפים 23, 24, 35, 64, 65, 68. *
חוק זכויות החולה, התשנ"ו - 1996 * (אתר הכנסת)

שיעור 2: סודיות רפואית וזכות המטופל לקבל מידע.

קריאת חובה

- חוק העונשין, תשל"ז – 1977, סעיף 368 ד' *
חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א – 1991 *
תקנות בריאות העם (הודעה על חשש לאלימות), תשל"ו- 1975 *

שיעור 3: שיתוף מטופל בקבלת החלטות וועדות אתיקה

קריאת חובה

- חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, סעי' 1, 2, 3, 4, 6, 8, 14, 15, 17, 18, 32א, 32ב, 32טו, 32ז, 32לא, 33, 33א, 34, 35, 67ב, 68א. *
תקנות זכויות החולה (דרכי מינוי, תקופת כהונה וסדרי עבודה של ועדות אתיקה), התשנ"ז- 1996 *
חוזר חטיבת רפואה 9/18 פעילות ועדות אתיקה במוסדות בריאות.
ת"א (חיפה) 814-03 **מרדכי אלבז נ. שרותי בריאות כללית** [26.11.2008] עמודים 1-54 (סעיף ס"ג לפסה"ד).

קריאת רשות

- ע"א 1303/09 **מרגלית קדוש נ. ביקור חולים** (2012)
עמוס שפירא, "הסכמה מדעת לטיפול רפואי - הדין המצוי והרצוי", **עיוני משפט** יד, 225 (1989)

שיעור 4: טיפול בחסרי כשרות.

קריאת חובה

- חוזר מנכ"ל 28/09 מיסוד הקשר בין הורים לבין מערכת הבריאות ביחס לילדיהם.
חוזר מנהל רפואה 4/04 ביקורי קטינים במרפאה ראשונית ללא מלווה
חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ו – 1996. *

קריאת רשות

- חוזר ראש מנהל רפואה 31/99. (פניה דחופה לבית משפט לצורך מינוי אפוסטרופוס על גוף או לצורך אישור פעולה רפואית) *
ג' סיגל, מאיה פלד, "טיפול רפואי בקטינים – קול קורא לשינוי", **רפואה ומשפט** 25, 317 (2001).

שיעור 5: טיפול בסוף החיים

קריאת חובה

- חוק העונשין, תשל"ז – 1977, סעיפים 298, 302, 309 *
חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו – 2005 *
חוזר מנכ"ל משרד הבריאות 7/08 הנחיות ליישום חוק החולה הנוטה למות (17.3.08) *
קריאת רשות
ה"פ (ת"א) 1141/90 **בנימין אייל נ' מ"י**, פ"מ תשנ"א (3).
דין וחשבון הוועדה הציבורית לענייני החולה הנוטה למות – ועדת שטיינברג (2002) *

שיעור 6: מחקר בבני אדם

קריאת חובה

תקנות בריאות העם (ניסויים רפואיים בבני אדם), תשמ"א-1980
הצהרת הלסינקי, נוסח מעודכן (2013)
נוהל ניסויים רפואיים בבני אדם (מיום 1/2/16). נוהל 14 אגף הרוקחות.
נוהל דיווח ומעקב על מידע בטיחותי במהלך ניסויים רפואיים בבני אדם (מיום 1/1/19) אגף הרוקחות.

קריאת רשות

International Conference on Harmonisation of Technical Requirements for Registration of
Pharmaceuticals for Human Use: Guideline for Good Clinical Practice E6(R1) (10 June 1996)